

Putsade fasader ska klara alla årstider

Text: Christer Axelsson,
Byggnadsingenjör SBR, VD MPI

Varje fasadmaterial ställer sina speciella krav på projektering och arbetsutförande. Utnyttjar man de kunskaper som finns idag och följer leverantörens anvisningar behöver man inte råka ut för några obehagliga överraskningar. Alla byggnader utsätts under sin livstid för både mekanisk och klimatisk påverkan samt för allmän nedslitning. Framför allt gäller detta fasader, tak och fönster.

Illustratör: Qvist Design AB, Leif Qvist

Den slutliga funktionen hos putsade fasader bestäms i stor utsträckning av samverkan mellan puts och underlag. En och samma puts kan medföra olika effekter om den används i olika konstruktioner, med hänsyn till aspekterna på spänningar och fuktbalans.

Fuktkällor

De vanligaste fuktkällorna vi har är slagregn, luftfukt och markfukt. Slagregn är en av de allra viktigaste faktorerna som påver-

kar fasaderna. Vid projektering måste man därför ta hänsyn till om byggnaden är belägen i slagregnsrik eller moderat klimatzon.

Problem med fukt i moderna nyproducerade hus har ytterligare uppmärksammats under de senaste åren. Trots stora insatser på den tekniska sidan i form av forsknings- och utvecklingsarbete för att komma tillrätta med problemet kvarstår fortfarande detta.

Ett hus som på utsidan kläs med puts, bör i alla delar byggas upp så att det klarar en fuktbelastning under regniga perioder. Konstruktioner med en traditionell diffusionsöppen puts har en mycket hög fuksäkerhet och klarar en hög fuktbelastning bra. I Sverige har vi lång erfarenhet av mineraliska putsisoleringsystem på mineraliska underlag, vilka visat sig fungera bra ur fuksynpunkt. Dessa system fungerar fukttekniskt ungefär på samma sätt som gamla trähus som är putsade.

Utveckling av väderskydd

De senaste åren har det utvecklats en teknik för väderoberoende byggande. I korthet innebär tekniken att man bygger under väderskydd och i en lämplig arbetstemperatur, framför allt under de kalla och regniga perioderna. Med denna produktionsteknik får man en rad fördelar:

- Mindre fukt i väggkonstruktionerna under byggtiden
- Högre produktivitet
- Minskad uttorkningstid
- Högre kvalitet
- Bättre möjlighet till säker tidplanering
- Jämnare klimat vid putsarbeten

Vid uppförande av putsade fasader erfordras för det mesta väderskydd både vid regniga, kalla men även under varma perioder.

Fukt i fasadskiktet

En bestående hög fuktighet i fasadskiktet, utan uttorkning mellan fuktperioderna, kan leda till någon form av mikrobiell tillväxt, oaktat vilket ytmaterial som används. Man kan idag konstatera tillväxt både på trä, glas, plåt och puts.

En av grundorsakerna till alg- och mögeltillväxt förutom stadigvarande hög fukthalt är näring. Mögel får bland annat sin näring från organiska material.

Generellt klarar en sk varmvägg med en diffusionsöppen puts bra att hantera hög fuktbelastning. Denna konstruktion ger en fuktupptagning i det yttre skiktet och uttorkning såväl utifrån som från den varma sidan. Risken för mögeltillväxt på putsade fasader minskar när pusten och bakomliggande konstruktioner har en hög värmekapacitet.

Olika putssystem

Det finns idag olika putssystem på marknaden. Dels de organiska, mineraliska tjockputssystemen som är vattenupptagande och dels de organiska plastbaserade systemen som är vattenavvisande. Det är väsentliga skillnader mellan systemen och båda har sina för- och nackdelar.

Därför är det viktigt med:

Rätt produkt på rätt plats.

- Blanda aldrig produkter avsedda för mineraliska putssystem med material avsedda för organiska putssystem.
- För att undvika fuktiga fasader måste samtliga övriga tekniska detaljer dimensioneras och utföras på ett riktigt sätt.

Exempelvis måste fönstersmygar, taksprång, fönsterbleck och övriga plåt detaljer utföras med hänsyn till att det regnar i det här landet.

- Välj fasadmaterial med stor noggrannhet beroende på fastighetens läge och klimatzon.
- Följ alltid putsleverantörens anvisningar.
- Vid renovering av putsade fasader måste säkerställas vilka material som tidigare använts.

Det finns ett antal faktorer som påverkar den putsade fasadens slutliga funktion och utseende. Det är därför viktigt att arbetet utförs kvalitetssäkert med beprövade och kontrollerade produkter och med utbildade arbetsledare. För att garantera att putsen får ett riktigt utförande med rätt material på rätt underlag, arbetar hela branschen intensivt med kompetensutveckling för att putsen även fortsättningsvis under lång tid ska behålla sina positiva egenskaper.

- Att vara estetiskt tilltalande.
- Att skydda underlaget från regn.
- Att vara så utformad att den klarar vårt lands klimatförändringar.

MPI, Mur och Puts Information AB, är en branschorganisation för materialleverantörerna inom området murat och putsat byggande.

MPI arbetar för att skapa sunda, vackra och beständiga byggnader. Vi vill utifrån en helhetssyn på byggande och miljö, visa de murade och putsade materialens många positiva egenskaper och möjligheter och genom projektarbete främja marknaden för produkterna putsbruk, murbruk, fasadsten, murblock, tegel samt tillbehör.